

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему: «**Страхування автотранспортних засобів та його
розвиток в Україні**»

Виконавець:

студент ЦЗВФН

Кузьменко Дмитро Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Сташкевич Наталія Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Поглиблення фінансово-економічної рецесії в Україні дає свій відбиток на розвиток страхового ринку. Взагалі, страхування відіграє важливу роль в розвитку економіки України. Розвиток науки в економічній сфері на фоні динамічних реалій сучасного економічного життя вказує на необхідність дослідження теоретико-методологічної основи розвитку ринку автотранспортного страхування.

Дивлячись на сьогоднішні реалії, можна помітити, що транспорт посідає одне з головних місць і в житті сучасного суспільства, і в системі страхування, оскільки транспортні засоби є джерелом підвищеної небезпеки. Унаслідок зростання нестабільності страхового ринку розробка ефективного механізму регулювання його розвитку, а також оцінка рівня фінансової безпеки, зокрема досліджуваного виду діяльності, досить ускладнені. На сьогоднішній день в Україні спостерігається збільшення кількості автотранспорту, з чого випливає зростання кількості дорожньо-транспортних пригод. За період з 01.01.2019 по 30.09.2019 року в Україні зареєстровано понад 114769 дорожньо-транспортних пригод за даними Головного управління національної поліції. Тому є необхідним страхування автотранспорту, адже зі зростанням кількості ДТП, зростає й матеріальна шкода, що зумовлює обов'язковий характер даного виду страхування.

В Україні страхування відповідальності власників автотранспортних засобів є обов'язковим.

На сьогоднішній день в умовах нестійкої економічної ситуації в країні все більше спостерігається зростання ролі страхування як джерела інвестицій в економіку, що сприяє покращенню фінансової ситуації.

Автомобільний транспорт – доступний, зручний та досі найбільш небезпечний вид транспорту. Впровадження страхування автотранспорту пов'язане з необхідністю компенсації шкоди, заподіяної здоров'ю, життю або майну потерпілих внаслідок дорожньо-транспортної пригоди та охорона майнових інтересів страхувальників.

Страхування автотранспорту можна розглядати як комплекс страхових послуг, які надаються користувачам автотранспортних засобів, а також третім особам (вигодонабувачам), які є безпосередніми учасниками дорожнього руху. Забезпечення захисту майнових прав та особистих інтересів учасників дорожнього руху є метою цих послуг.

Дослідженням теоретичних і практичних аспектів розвитку страхового ринку та становлення транспортного страхування стали дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених Адамчука Н.Г., Богаченко В.Г., Балабанова І.Т., БондаряЮ. В., Гінзбурга А.І., Гомелля В.Б., Зальотова О.М., Казакова А.А., КулаєваЮ.Ф., Ж. Лемера, Томіліна В.Н., Медведєва А.А., Міллермана А.С., Юлдашева Р.Т., Турбіної К.Е., Самохвалова О.В., Соболева А. М., Щелкунова В.І, Шахова В.Г.

Розвиток автотранспортного страхування в Україні досить різносторонньо висвітлено в багатьох наукових працях. Наприклад, темою

основ формування вітчизняного ринку страхування в умовах перехідної економіки цікавилися у своїх наукових працях В.М. Ручкіна та О.В. Мухіна. Л.О. Позднякова дослідила та розкрила в своїй роботі вплив економічної кризи на ринок страхових послуг та шляхи подолання наслідків кризи. Н.В. Онищенко проаналізувала транспортний ринок і розробила методи економічного регулювання автотранспортного страхування в Україні. Дослідження проблем, які сповільнюють і стримують розвиток автотранспортного страхування в Україні, набуло ще більшої актуальності, у зв'язку із швидкими змінами, що відбуваються в економіці України

Виходячи з того, що дане питання досліджували комплексно, залишається досить багато невирішених питань, вирішення яких вплине на досягнення вищого рівня застосування фінансового механізму розвитку ринку страхування автотранспорту. Все більшої актуалізації набуває потреба у приділенні більшої уваги сучасному стану ринку транспортного страхування як одному з найбільш затребуваних елементів страхування, та виокремленні пріоритетних напрямів його подальшого розвитку в Україні.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад розвитку і становлення транспортного страхування, регулювання транспортного сектору страхового ринку України та аналіз розвитку даного сектору ринку, виокремлення основних проблем, що гальмують розвиток даної галузі страхування, порівнюючи із європейськими темпами та перспектив розвитку.

Завдання дослідження:

- виявити необхідність і сутність автотранспортного страхування;
- прослідкувати розвиток даного виду страхування в Україні;
- визначити основні проблеми розвитку автотранспортного страхування в Україні;
- оцінити ефективність діяльності страхових компаній у галузі автотранспортного страхування населення в Україні на прикладі ПРАТ СГ «ТАС»
- виробити конкретні пропозиції, спрямовані на вдосконалення умов страхування автотранспортних засобів та інших видів автотранспортного страхування.

Об'єктом дослідження є економічні процеси здійснення послуг по автотранспортному страхуванню страховою компанією ПРАТ СГ «ТАС».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи формування та надання послуг з автотранспортного страхування, проблеми та шляхи вирішення, що виникають в даному виді страхування, а також перспективні напрямки розвитку ринку автотранспортного страхування України.

Методи дослідження. У роботі для вирішення поставлених задач було використано наступні методи: монографічний – для вивчення та теоретичного узагальнення сучасних наукових досліджень з питань страхування автотранспортних засобів; порівняльний аналіз – для зіставлення фактичних даних діяльності страхової компанії різних періодів; графічний – для наочного відображення результатів дослідження;

абстрактно-логічний метод – у процесі формування теоретичних узагальнень та висновків.

Інформаційною базою дослідження є ідеї, положення, які висвітлені в статтях, монографіях, наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених з питань сутності, видів, виміру обсягів автотранспортного страхування, проблем і шляхів їх вирішення. Також використано діючі законодавчі акти Верховної Ради України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Ліги страхових організацій України, Закону «Про страхування», та звітні дані страхової компанії СГ «ТАС».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок, включаючи 12 таблиць, 10 рисунків, 3 додатка і список використаної літератури із 30 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти страхування автотранспортних засобів»** розглянуті економічний зміст та класифікація страхування автотранспортних засобів. Проаналізовані особливості окремих видів страхування автотранспортних засобів. Розглянуто державне регулювання страхування автотранспортних засобів в Україні.

У другому розділі **«Аналіз сучасного стану страхування автотранспортних засобів в Україні на прикладі страхової компанії ПРАТ СГ ТАС»** проведений аналіз сучасного стану страхування автотранспортних засобів в Україні; розглянута загальна характеристика та приділяється велика увага історії становлення страхової компанії ПРАТ СГ «ТАС», стану на сьогоднішній день, проведена оцінка фінансово-господарської діяльності страхової компанії та проаналізовано стан страхування автотранспортних засобів в компанії ПРАТ СК «ТАС».

У третьому розділі **«Перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні»** визначені проблеми розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні. Також запропоновані напрямки удосконалення та перспективи розвитку ринку страхування автотранспортних засобів в Україні та ПРАТ СК «ТАС».

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки щодо сутності і особливостей розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні

Вітчизняний ринок автотранспортного страхування представлено обов'язковим та добровільним страхуванням цивільної відповідальності власників транспортних засобів, КАСКО і Зелена картка. Результати

дослідження засвідчили, що впродовж останніх років ситуація на ринку автотранспортного страхування склалася не зовсім сприятлива. Негативні наслідки фінансово-економічної кризи призвели до зменшення попиту населення на страхові послуги КАСКО. За цей період відбулася невелика динаміка в зростанні автотранспортного страхування: зростали страхові премії, водночас зростали і страхові виплати. Автотранспортне страхування залишається основним сектором у структурі страхування в Україні, значну частку займає КАСКО. Посилилася концентрація ринку автостраховування, яка сприяє розвитку конкуренції серед страховиків. Майбутнє цього виду страхування буде пов'язано з впровадженням новітніх технологій для залучення нових клієнтів і утримування вже існуючих.

Автотранспортне страхування суттєво впливає на ефективний розвиток страхового ринку загалом, а також сприяє соціально- економічному розвитку держави. Основні теоретичні засади здійснення будь-якого виду страхування містять: розгляд економічної природи, змісту та форм вияву страхування, характерних ознак страхування як економічної категорії, принципів та функцій страхування. Зазначимо, що особливості класифікації автотранспортного страхування визначаються як специфікою його теоретичного розуміння, так і загальними властивостями страхування як виду діяльності. Автотранспортне страхування як економічна категорія має складний, багатоаспектний характер, взаємопов'язана з такими економічними категоріями, як страхування, фінанси, кредит, інвестиційна діяльність тощо, та може бути сформульована як система економічних відносин щодо створення та використання спеціального грошового фонду для захисту інтересів громадян, підприємств, організацій у разі настання певних несприятливих подій, пов'язаних з володінням автотранспортними засобами, шляхом виплати страхового відшкодування.

Аналіз стану ринку автостраховування проводився за матеріалами страхової компанії СГ «ТАС». Компанія Страхова група «ТАС» має низку конкурентних переваг: №1 на страховому ринку України з премій на дорозі; №2 в рейтингу автостраховиків року за версією журналу «Бізнес»; понад 1000000 грн страхових виплат щодня; входить в ТОП-5 страхових компаній України за швидкістю врегулювання в рейтингу МТСБУ; одна з найбільших мереж представництв компанії по всій Україні; термінова доставка поліса в будь-яку точку України; 3 дні – строк врегулювання збитків до 10 000 грн; 35 хвилин на розрахунок вартості відновлювального ремонту; 10 днів – строки страхової виплати з КАСКО; 80% страховий подій врегулюється за експрес-методом в 3 дні; 100 партнерських СТО на всій території України; оформлення полісів КАСКО 7 днів на тиждень; дистанційне врегулювання (заявка на СТО чи онлайн).

Покращення ситуації на ринку автостраховування можливе за рахунок реалізації низки заходів, спрямованих на усунення існуючих проблем. Для розвитку ринку автотранспортного страхування через його розширення та підвищення якості страхової послуги і довіри страхувальників до цих послуг

необхідне поступове впровадження низки заходів, що пов'язані з такими факторами:

- усунення наслідків світової фінансово-економічної кризи з метою недопущення зниження платоспроможності страховиків;
- перегляд тарифної політики страхових компаній, зокрема тих, що мають значну питому вагу автостраховання в своїх портфелях;
- зростання ролі страхових брокерів;
- створення розвинутої та платоспроможної системи страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів, здатної компенсувати збитки від непередбачених подій;
- запровадження програм інформування населення через засоби масової інформації про стан і перспективи страхового ринку;
- відновлення довіри українського народу до страховиків, що передбачає повернення вкладених коштів;
- підвищення потужності страхових компаній шляхом збільшення розмірів власного капіталу, покращання організації роботи та надання якісних страхових послуг;
- активізація ролі держави та її органів у зміцненні та розвитку автостраховання;
- розширення міжнародного співробітництва у сфері обміну інформацією про діяльність страхових компаній, які надають послуги щодо даного виду.

Виконуючи запропоновані заходи для розвитку автостраховання, у вітчизняну економіку вдасться залучити значні інвестиційні ресурси, зміцнити ефективність державного нагляду за страховою діяльністю, створити структурні ланки для розвитку медичного, пенсійного страхування та страхування тих, хто виїжджає за кордон, авто- та агростраховання, а також інших видів. Одним із суттєвим внутрішніх чинників активізації розвитку страхового ринку є саме створений ефективно діючий процес андеррайтингу окремої страхової компанії. Застосування такого підходу дозволить забезпечувати прибутковість та фінансову стійкість страхових компаній через докладний аналіз і відбір ризиків для прийняття їх на страхування.

Таким чином, проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що на сьогоднішній день існують невирішені проблеми, що є негативними наслідками фінансово-економічної кризи в Україні. До позитивних тенденцій розвитку можна віднести збільшення концентрації ринку автостраховання, що сприяє розвитку конкуренції серед страховиків, зросли страхові премії та страхові виплати. Тому майбутнє цього виду страхування безпосередньо пов'язане з впровадженням новітніх технологій для залучення нових клієнтів і утримування вже існуючих.

АНОТАЦІЯ

Кузьменко Д. С. «Страховання автотранспортних засобів та його розвиток в Україні»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси здійснення послуг по автотранспортному страхуванню страховою компанією ПРАТ СГ «ТАС». Предметом виступають теоретичні та практичні основи формування та надання послуг з автотранспортного страхування, проблеми та шляхи вирішення, що виникають в даному виді страхування, а також перспективні напрямки розвитку ринку автотранспортного страхування України.

У роботі розглядаються поняття, види та особливості страхування автотранспортних засобів. Проведена оцінка та аналіз стану страхування автотранспортних засобів в Україні та в страховій компанії ПРАТ СГ «ТАС».

В третьому розділі запропоновані основні напрямки розвитку особистого страхування автотранспортних засобів в Україні та в страховій компанії ПРАТ СГ «ТАС».

Ключові слова: страхова компанія, страхування автотранспортних засобів, страхові резерви, страхові премії, страхові виплати, фінансові ресурси страхових компаній.

ANNOTATION

Kuzmenko D.S. "Motor insurance and its development in Ukraine"

qualification work for a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, Banking and Insurance"
according to the educational and professional program
"Finance, financial management and insurance"
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the economic processes of providing motor insurance services by the insurance company PJSC SG "TAS". The subject is the theoretical and practical foundations of the formation and provision of motor insurance services, problems and solutions that arise in this type of insurance, as well as promising areas of development of the motor insurance market of Ukraine.

The concept, types and features of motor insurance are considered in the work. An assessment and analysis of the state of motor insurance in Ukraine and in the insurance company PRAT SG "TAS".

The third section offers the main directions of development of personal insurance of motor vehicles in Ukraine and in the insurance company PRAT SG "TAS".

Key words: insurance company, motor insurance, insurance reserves, insurance premiums, insurance payments, financial resources of insurance companies.